

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 158, GOD. X, BEOGRAD, UTORAK, 21. APRIL 2015.

Redakcija: Miloš Živanović, Saša Ćirić; Font Mechanical: Marko Milanković; E-mail: beton@danas.rs, redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sledeci broj izlazi 19. maja

MIXER

Piše: Armanda Hisa

ALBANSKO-SRPSKI BRAKOVI IZMEĐU MEDIJSKOG PREDSTAVLJANJA I STVARNOSTI

U letu 2008. godine sam prvi put u albanskim novinama pročitala članak o brakovima albanskih žena u Srbiji¹. Govorilo se o tome kako su se dva srpska muškarca iz oblasti Sandžaka zaljubila u dve Albanke sa severa Albanije i kasnije se njima oženili. Ljubav između Srba i Albanaca naglašavala se kao jedna vrsta simbolične reakcije na suprotnost, kolektivnu mržnju između ova dva naroda. Cilj članka bio je da pokaže kako ljubav ne haje ni za kakve barijere. Pod barijerama se u konkretnom slučaju podrazumevala bolna istorija konflikta i rata na Kosovu, brojni negativni stereotipi kao i visok nivo nepoznavanja socijalnih, ekonomskih, kulturnih i političkih realnosti, kako Srba o Albaniji i Kosovu, tako i Albanaca o Srbiji.

ŽIVOT U TABLOIDU I TABLOID U PREVODU

Od tada su objavljeni mnogi članci i reportaže o mešovitim brakovima, kako u srpskim tako i u albanskim medijima, a snimljeno je i nekoliko dokumentara. Ovi tekstovi i filmovi daju preliminarne informacije potrebne da bi se stekla opšta slika o učestalosti i geografskoj rasprostranjenosti ovih brakova, ali često se, posebno u slučaju srpskih medija, oni pretvaraju u reprodukovanje stereotipnih diskursa – o „sposobnosti i talentu albanskih žena da budu dobre domaćice i pokorne žene“, nasuprot egoizmu srpskih žena sa sela koje bi radile potražile udobnosti modernog života u velikim gradovima, bez ozbiljnih porodičnih angažovanja kao što su potčinjenost muževljevoj porodici i boravak u kući radi podizanja dece. U albanskim medijima, međutim, preovladava neka vrsta osuđujuće iritiranosti tim ženama i njihovim porodicama za koje se aludira da su ih prodali za 2000-3000 evra. Ali, ne možemo ni sve članke staviti u isti koš, jer sve zavisi od ozbiljnosti određenih medija. Izdvajaju se opširni i informativni članci, kao što je reportaža Dragane Nikoletić „Bračna lutrija: Srbin i Albanka“, objavljena u *National Geographic Srbija*². Isto tako želim da istaknem članek i intervjuje Eljone Džeppe u albanskim medijima, zbog visokog stepena odgovornosti sa kojim je tretirala ovo pitanje³.

Postoje mnogi članci, posebno u tabloidnoj štampi, koji služe gore pomenutim stereotipima, a naročito: a) diskursu plodnosti albanskih žena i b) činjenici da su sela na jugu Srbije ostala bez žena čija je obaveza da muzu krave ili da se brinu o kokošima. Na taj način se proizvodi i reproducuje slika albanske žene kao mašine za razmnožavanje i sluškinje bez glasa – ni malo strana slika o Albancima u Srbiji. Interesantno je da većina članaka objavljenih na albanskom nisu originalni tekstovi, nego prevodi iz srpskih tabloida, praćeni naslovima čiji je cilj da izazovu negativna osećanja i reakcije među Albancima, kao što su „Kurve iz Albanije čekaju u redu da se udaju za srpske starce“⁴, ili „Agencije organizuju putovanja za pronalaženje muževa u Srbiji. Devojka: Prevarili su nas, reklisti su da čemo ići u Hrvatsku“⁵. Što je najvažnije, pravi glas žena udatih u Srbiji ili nedostaje, ili njime manipulišu opisani mediji. Tako u srpskim medijima izgleda kao da u većini priloga govori samo jedna žena koja izgovara iste reči: da je zadovoljna životom u Srbiji, da se mnogo voli sa mužem, da nisu naišli ni na kakve probleme i predrasude u domaćem društvu. U albanskim medijima, nasuprot tome, njihov je glas, takoreći, potpuno izostao, osim ponekog slučaja gde žene pred kamerama i ljudima iz kuće pričaju kao što je gore navedeno, a iza kamera pričaju o strašnom životu, o braku sa prevarama, o uključenosti bračne mafije itd.

ORGANIZOVANI KRIMINAL ILI NEORGANIZOVANA MUKA

Često mi se obraćaju prijatelji, ali i drugi ljudi koji znaju da sam započela ovo istraživanje, zainteresovani da saznamu šta je zadata u pitanju, da li se tu radi o organizovanom trafikingu i da li zaista ima roditelja u Albaniji koji prodaju svoje kćeri za određe-

MIXER

Armanda Hisa: Albansko-srpski brakovi

antiCEMENT

Saša Ćirić: Otadžbina zveri i čekanje čuda

VREME SMRTI I RAZONODE

Đorđe Aćimović: Kada sam ostao bolestan...
Sergej Stanković: Čistač klozeta
Radivoj Šajtinac: Prijava za festival horova

BLOK BR. V

Diskoteka 3D: Srećan rođendan,
gospodine Predsedniče

si koji već postoje u međusobnoj percepciji dveju etničkih grupa, mogu da se prevaziđu normalnim putevima, koji gotovo da ne postoje? Ali, ostajem pri mišljenju da pre nego što potražimo moguće manipulacije, u prvom redu treba da razumemo razloge koji su doveli do stvaranja ovih neobičnih srodničkih veza u ambijentu u kom su predrasude i negativni stereotipi uobičajena pojava. Dakle, ne treba gubiti iz vida glavnu kategoriju koja je predmet istraživanja: kategorija napačenih ljudi.

Iz tog razloga sam istraživanje o mešovitim albansko-srpskim brakovima strukturisala na takav način, da se analiza medijskog diskursa može suočiti sa kompleksnom realnošću na terenu. Sandžak, Raška, oblast planine Javor, sela od granice sa Crnom Gorom do Nove Varoši i Ivanjice ostaju zone sa najvećom koncentracijom mešovitih albansko-srpskih parova, iako su oni sada rasprostranjeni po celoj Srbiji, od Kuršumlije u neposrednom su-sedstvu Kosova, Vranja, Niša, Čačka, Užica pa do Sremske Mitrovice u Vojvodini. Dok Albanke udate u Srbiji uglavnom dolaze iz sela oko Lješa, Skadra i Puke i sve su katolkinje, sa nekim veoma retkim izuzetkom. Teško je sa sigurnošću utvrditi koliki je broj ovih brakova, ali šef humanitarne organizacije „Stara Raška“ Vojin Vučićević potvrđuje da se radi o oko 350 takvih brakova u celoj Srbiji. Do sada sam za proučavanje odredila 13 slučajeva. Moja težnja je bila da se, pre nego što istražim određene tematike pojedinačnih slučajeva, detaljnije upoznam sa situacijama i uslovima koji su omogućili pokretanje i realizaciju tih brakova.

Fotografije u broju: Vera Vujošević

NA TERENU
Ova i mnoga druga planirana pitanja, ali i neplanirana, koja proizilaze iz razgovora, kao i životne priče žena i muškaraca koje sam intervjuisala, ili sa kojima sam razgovarala, čine

zapanjujući materijal za upoznavanje stvarnosti dveju zapravo perifernih zona obe države, Albanije i Srbije. U svakom razgovoru ima potencijala za razvijanje istraživanja o mnogo različitim temama – na primer o odnosu centar-periferija, prelasku i rušenju mentalnih barijera i realnih granica, realnom stanju i statusu žena u ove dve zone, kao i predstavljanju ovog statusa u diskursu, odnosu patrijarhalnost-muževnost, različitim nivoima patrijarhalnosti, odnosu obrazovanja i nacionalizma itd. Želela bih da pišem naširoko o ovom materijalu, o do sada saku-

pljenim podacima, ali ovde ču se zaustaviti na dva momenta koj su bili vrlo dirljivi za mene kao antropologa na terenu, koji sa drže humanu dimenziju ovog istraživanja i koji su veoma značajni upravo za ranije naznačenu kategoriju napačenih ljudi.

Slučaj 1 – Susret sa M. i D. u jednom sandžčkom selu

Kada sam stigla, D. me je dočekala sa radošću koju nije mogla da sakrije. Stegla me je jeko i ponavljala je:

„Došla si iz Tirane da me vidiš, došla si iz Tirane da nas vidiš, ti si moja sestra.“

Zazvonio je telefon. D. je rekla na albanskom

„Da, da, došla je, evo je ovde sa mnom... i reči ūoj da dođe i kod tebe, eee, došla je da nas vidiš, došla je da se interesuje za nas, nisu nas zaboravili bre, brine se Albanac za svoje – eee Salji Beriša, nije nas zaboravila vlada, poslali su ljude da nas vide.“

Začuđena onim što čujem, pitala sam D. kako stoje stvari. Činjenica je da se između Albanki udath u nekoliko sela na Javoru i Sandžaku stvorila jedna mreža prijateljstva. Većina njih su na albanskim razgovarale svaki dan telefonom, iako se nikada nisu lično sastale. Neko je pustio glasino da će albanska vlada uskoro poslati nekoga da vidi kako oni žive u Srbiji. Velika nuda se krila iza izgovaranja ovih reči, što nije imalo veze sa nadom u finansijsku potrošnju, nego sa nadom da one nisu bile zaboravljene među planinama, da se neko brine o njima... i meni je bilo žao što sam morala to da im pokvarim, nisam bila osoba koju su očekivali! Bilo mi je žao čak što sam morala da im objasnim da su to samo glasine.

„Ne! Isto je. Ti si došla da nas vidiš, da se interesuješ za nas. Isto je, ti si naša sestra.“

M. je kuvala kafe, D. je pržila krompir i šalila se sa svekrrom oko toga zaštite muškarci u selu ostaju neoženjeni iako ima mnogo neudatih devojaka. Svekar je čuvao dve devojčice starosti 2 i 4 godine. U jednom trenutku kada su bili sami u sobi i ja sam tih ušla, starac R. je govorio unuci: „Sunge moje, kaži: ja ūiti dobar čovek...“, i to je govorio smirenošću čoveka koji kao da posedi sved. Kasnije, R. je počeo da priča kako ih je osoba koja je pronašla D. malo namučila i da su ih njegove usluge skupko kostale. (Posrednik je obezbedio taksi, mito za prelazak granice bez vize, kao i zlato za veridbu i za te usluge je tražio određenu sumu, ali se tom sumom zloučno manipuliše u albanskim medijima gde se ona predstavlja kao suma koju mladoženje plaćaju albanskim očevima da bi im otkupili kćeri.)

„Ta osoba nas je mnogo namučila, ali nikada neću prestati da mu budem zahvalan. Kakve veze ima što nas je taj čovek odrao za pare? Šta bi se desilo sa mnom i sa M. da njega nije bilo? Ostali bismo kao dva usamljena kukavca, i sigurno bismo ostali bez njuh“, rekao je gledajući u unuke.

„Ako je cena da imamo ova dva andela bila da nas namuči jedan loš čovek, onda je bilo vredno toga...“

Slučaj 2 – Sastanak sa prvom ženom iz ove grupe udatom u Srbiji

V. je imala i jetvrto Albanku. Nakon što je prošao strah i brig da nisam novinarka, prvoj Albanki udatoj u Srbiji sam prenela pozdrave od R., zajedničkog prijatelja. On je 2006. radio na terenu na Pešteru, sa guslarima iz te oblasti. Nakon što se saznalo da je Albanc, rekli su mu da je potreban jednoj porodici jer albanska mlada nije znala ni reč srpskog. „Pre nego što sam se udala, nije mi nikada palo na pamet da ču doći u ovu zabit. Misliš sam da je najgore mesto u inostranstvu bolje nego najbolje mesto u Albaniji...“ R. je otišao tam i napravio joj je neku vrstu početnog rečnika, i izjedal su se jedno drugome. Kada sam joj prenела pozdrave od R., ona me je zagrabilo. „Oh“, rekla je, „ja sam u to vreme samo plakala, nisam znala gde sam... Kuvala sam kafu za gostu i kad me je pozdravio na albanskom, kafe su mi ispalile iz ruku i briznula sam u plače... Ne sećam se ništa mi je rekao, ni ūa sam mu rekla, znam samo da mi je strašno nedostajalo sve iz Albanije i da sam bila u suzama... Nikada u životu neću zaboraviti tog momka, i on mi je rekao da me nikada neće zaboraviti i evo održao je reč.“ Tako su se žene kroz plač prisećale uspona.

mene iz prvih meseci života u srpskom selu. Sada imaju decu, jedna dvoje, druga troje, sagradili su kuću, sa muževima su bile u veoma dobrim odnosima – i to je bilo jasno, bez potrebe da se dalje govoriti. Ali uspomene sa početka su nas rasplakale sve tri. Ne verujem da možeš napraviti kvalitetno istraživanje o ženama u patrijarhalnim sredinama a da ne proživiš takve trenutke.

*

Od svih razmatranih slučajeva, jasno je da plaćanje o kome se toliko govoriti u medijima nije „cena mlade“. Ovde se ne radi o kupoprodajnom procesu, već je to cena posrednika, bilo to agencije ili ljudi, kao što se događa u bilo kojoj zemlji sveta. Problemi su se mogli desiti sa nekim posrednikom koji nije obavio uslugu onako kako treba i nije vratio novac, ali to nije problem koji se tiče samih brakova. Neke žene nisu propustile da naglaša koliko uvredeno su se osećale zbog medijске obrade te tematike. Želja i potreba za stvaranjem porodice i strah od života pro-

vedenog u samoci su probili čvrste barjere. Upravo to zaslužuje da bude u centru pažnje, da bi se kasnije razumelo sve drugo u vezi sa ovim brakovima.

Ti događaji na terenu pomažu da razmišljaš izvan kategorija prijateljskog ili neprijateljskog naroda. Sva pomenuta pitanja su veoma interesantne teme za istraživanje, ali teren nas uvek iznova podseća da ovo istraživanje nikada ne sme izgubiti iz vida kategoriju napačenih ljudi. To je, po mom mišljenju, preduslov da se medijsko predstavljanje i proučavanje albansko-srpskih brakova vrši izvan predrasuda ili emocija društva u kom živimo ■

Prevod s albanskog: Filip Vukadinović

Tekst je nastao u okviru projekta „Figura neprijatelja – preosmišljavanje srpsko-albanskih odnosa“ koji KPZ Beton kao partner realizuje sa Institutom za filozofiju i društvenu teoriju, uz podršku Regional Research Promotion programa (RRPP) Švajcarske agencije za razvoj i saradnju (SDC).

anticEMENT

Piše: Saša Ćirić

OTADŽBINA ZVERI I ČEKANJE ČUDA

Arben Idrizi: *Zveri vole otadžbinu* (KPZ Beton, 2013)

loga dešavanja: „Kosovo je oslobođeno.// Srpska vojska, policija i civili dali su se u bežanju./ Odazili su u panici./ Mnogi u strahu da će ih stići osveta i pravda.“ Ova pesma, dakle, pored narativnih sceničnih delova, sadrži i refleksivne delove koji, kao u antičkoj drami, nepristrasno sumiraju smisao zbivanja. „Sada kada se sve završilo znamo:/ oni koji su i sami stradali ne žude za osvetom./ Osveta je izgovor onih koji su dvolični / i po prirodi zli.„Osvetnici“ su kod Idrizija zapravo pljačkaši, koji u periodu pravnog interregnuma, žele da otmu i prisvoje imovinu preostalih Srba, znajući da je u tom periodu suspendovana država, ali i da su male sanse da će nakon uspostave reda i zakona država stati u zaštitu pripadnika poražene strane. Štaviše, reč je o lažnim ratnicima, onima koji su tek po završetku rata kupili uniforme, ili ih našli odbačene, i počeli da dele svoju pravdu na ulicama oslobođenog grada.

Idrizijeva karakterologija zločinaca je antropološki jednostavna i samopodrazumevajuća: samo oni koji su po prirodi zli mogu da čine zločin i čine ga, iako to čine kada imaju interes da ga čine i interes je pljačka žrtava. Ipak, bestijalnost ubistava krije patološke i odgovornost ebole strane za njih. Pre izabranih pesama, na struktorno povlašćenom mestu početka knjige, stoe dve narativne pesme o ratnom zločinu: „Među likvidiranim bio je i umolnik“ i „Među ubijenima bila je i usamljena starica“. Ove dve pesme su komplementarne jer pokazuju neprimenjenu suštinu rata, nekažnjeni zločin i otimačinu, koji svoje protagoniste nalaže na obe strane. U prvoj pesmi prikazan je ratni zločin koji je počinila srpska policija, streljavši umolboleg čoveka, slepu baku i diez izbegličke kolone. Razlog streljanja nije naveden, a sam čin kao da deluje egzemplarno: treba da zastraši preostale izbeglice i demotivise ih da pomisle na povratak. Bestijalnost streljanja pojačana je izborom hendičepiranih i nemoćnih osoba, da bi kasnije bila ojačana elementom zabave. Petao koga je čovek nosio pod miškom postaće meta u „pucanju za opkladu“, pri čemu je ulog predstavljalja „gomila opljačkanih stvari“. Pošto nikо od srpskih policajaca nije pogodio petla, razneli su ga „granatom iz tenka“.

Vreme zbijanja u drugoj pesmi je nakon završetka rata, koje se vrlo precizno određuje: „sredina juna 1999. godine/ vreme kada su se krajnosti dodirnule“. Pesma precizno opisuje i navodi raz-

MIRNODOPSKA GIBANJA

Od šest perioda, na koliko je podeđena druga zbirka, prvi i šesti su posvećeni pesničkom odnosu prema savremenom Kosovu. U njima dominira kritički odnos prema vlastima, tranzicionoj demokratiji, nekadašnjim ratnicima i lažnim patriotima. U pesmi „Čedo rata“ oštro su suprostavljeni dva vremena: ratno i poratno i dve kategorije ljudi: oni koji su težili da prežive rat i očuvaju svoju golu egzistenciju i oni koji su u ratu učestvovali da bi se nakon njega dočepali vlasti. Štaviše, nastralali u ratu su iskorisceni za vlastodržačke ambicije ove druge kategorije ljudi: „Moji su drugovi izginuli/ da bi generali i kriminalci zgrnuli bogatstvo“. Posleratno vreme je vreme kada „stradaju bednici“, vreme „u kojem ne može nikada naplatiti dug“, vreme ponovne eksploracije pravno nezaštićenih radnika, vreme otkaza i gladi. Posleratno vreme se definije i u pesmi „Došlo je ono vreme“ kada vreme okreća državne piramide ili točka sreće, vreme licemera i grabe-

bili prvi „koji su srušili barjere/ nacionalizma u kriminalu“, čime se opseg kritike koju ova pesma sadrži proteže i na ilegalnu zonu rasirene privrede na Kosovu. „Onde sam“ u ponavljajućoj matrici znači ovde sam (sa ciljem) da bih raskrinkao nepočinjstvo i optužio njihove vinovnike, ali i ovde sam, tu gde živim, jer sam osuden da budem tu, u nemogućnosti da svoju životnu sredinu promenim za neku bolju. Takođe, „onde sam zato što istina nema moć“. Ovaj stih pesnika smešta u rang istinoboraca a potom filozofski rezigniran oduzima moć istini, moć da se društvo ustroji na istini, što bi ukinulo poredek straha i manipulacije i zatrlo put ka nasilju i ratu.

NEMA REVOLUCIJE ZA GLADNE

Idrizijev pesnički subjekt je višestruki društveni autsajder: nalazi se na socijalnoj margini gde jedva preživljava, često gladan („ovde sam zato što je glad moje jelje“, puši ubudale cigarete, nosi probušene cipele i poklonjen zimski kaput); poništen kao

ži, lažnog predstavljanja i blesavog samozadovoljstva pobednika, ali to je i vreme TV manipulacija, novih podela i sukoba oko osvojenog plena. U tom vremenu kidaju se stara prijateljstva iz banalnog koristoljubija: „kad drugovi zarade dva centa/ i ne govore više s tobom“. To je haotično vreme društvene nestabilnosti i moralne fleksibilnosti, ne čudi što pesma odiše prednapokaliptičnom atmosferom, pa „svi putevi vode/ ka provaljivi“. Najviši stepen kritike uspostavljenog demokratskog poretku sadrži pesmu „Navalite vrsti/ nerasti demokratiju da ovladate zemljom“, nešto manje „Predsednikov govor“. Prva pesma je u isto vreme Idriziev „J'accuse“ na račun zloupotrebe i anomalija sistema formalne demokratije i brevijar makijavelizma savremenih balkanskih režima. U prvom delu pesme kastasticno se savetuje vlastima da učine ono što već čine: da uspostave kontrolu nad javnim dobrobitima i javnim medijima, da jačaju nacionalnu bezbednost i smanjuju nacionalne dohotke ne bi ti populaciju što jače držali u pokornosti; da ukini porez trulim bogatima, koje je pronađeno u slobodnim autohtonim autorskim i fiziološkim nemoćima: „ili sedam nešto manje/ nešto manje, „Predsednikov govor“. Prva pesma je u isto vreme Idriziev „J'accuse“ na račun zloupotrebe i anomalija sistema formalne demokratije i brevijar makijavelizma savremenih balkanskih režima. U prvom delu pesme kastasticno se savetuje vlastima da učine ono što već čine: da uspostave kontrolu nad javnim dobrobitima i javnim medijima, da jačaju nacionalnu bezbednost i smanjuju nacionalne dohotke ne bi ti populaciju što jače držali u pokornosti; da ukini porez trulim bogatima, koje je pronađeno u slobodnim autohtonim autorskim i fiziološkim nemoćima: „ili sedam nešto manje/ nešto manje, „Predsednikov govor“. Prva pesma je u isto vreme Idriziev „J'accuse“ na račun zloupotrebe i anomalija sistema formalne demokratije i brevijar makijavelizma savremenih balkanskih režima. U prvom delu pesme kastasticno se savetuje vlastima da učine ono što već čine: da uspostave kontrolu nad javnim dobrobitima i javnim medijima, da jačaju nacionalnu bezbednost i smanjuju nacionalne dohotke ne bi ti populaciju što jače držali u pokornosti; da ukini porez trulim bogatima, koje je pronađeno u slobodnim autohtonim autorskim i fiziološkim nemoćima: „ili sedam nešto manje/ nešto manje, „Predsednikov govor“. Prva pesma je u isto vreme Idriziev „J'accuse“ na račun zloupotrebe i anomalija sistema formalne demokratije i brevijar makijavelizma savremenih balkanskih režima. U prvom delu pesme kastasticno se savetuje vlastima da učine ono što već čine: da uspostave kontrolu nad javnim dobrobitima i javnim medijima, da jačaju nacionalnu bezbednost i smanjuju nacionalne dohotke ne bi ti populaciju što jače držali u pokornosti; da ukini porez trulim bogatima, koje je pronađeno u slobodnim autohtonim autorskim i fiziološkim nemoćima: „ili sedam nešto manje/ nešto manje, „Predsednikov govor“. Prva pesma je u isto vreme Idriziev „J'accuse“ na račun zloupotrebe i anomalija sistema formalne demokratije i brevijar makijavelizma savremenih balkanskih režima. U prvom delu pesme kastasticno se savetuje vlastima da učine ono što već čine: da uspostave kontrolu nad javnim dobrobitima i javnim medijima, da jačaju nacionalnu bezbednost i smanjuju nacionalne dohotke ne bi ti populaciju što jače držali u pokornosti; da ukini porez trulim bogatima, koje je pronađeno u slobodnim autohtonim autorskim i fiziološkim nemoćima: „ili sedam nešto manje/ nešto manje, „Predsednikov govor“. Prva pesma je u isto vreme Idriziev „J'accuse“ na račun zloupotrebe i anomalija sistema formalne demokratije i brevijar makijavelizma savremenih balkanskih režima. U prvom delu pesme kastasticno se savetuje vlastima da učine ono što već čine: da uspostave kontrolu nad javnim dobrobitima i javnim medijima, da jačaju nacionalnu bezbednost i smanjuju nacionalne dohotke ne bi ti populaciju što jače držali u pokornosti; da ukini porez trulim bogatima, koje je pronađeno u slobodnim autohtonim autorskim i fiziološkim nemoćima: „ili sedam nešto manje/ nešto manje, „Predsednikov govor“. Prva pesma je u isto vreme Idriziev „J'accuse“ na račun zloupotrebe i anomalija sistema formalne demokratije i brevijar makijavelizma savremenih balkanskih režima. U prvom delu pesme kastasticno se savetuje vlastima da učine ono što već čine: da uspostave kontrolu nad javnim dobrobitima i javnim medijima, da jačaju nacionalnu bezbednost i smanjuju nacionalne dohotke ne bi ti populaciju što jače držali u pokornosti; da ukini porez trulim bogatima, koje je pronađeno u slobodnim autohtonim autorskim i fiziološkim nemoćima: „ili sedam nešto manje/ nešto manje, „Predsednikov govor“. Prva pesma je u isto vreme Idriziev „J'accuse“ na račun zloupotrebe i anomalija sistema formalne demokratije i brevijar makijavelizma savremenih balkanskih režima. U prvom delu pesme kastasticno se savetuje vlastima da učine ono što već čine: da uspostave kontrolu nad javnim dobrobitima i javnim medijima, da jačaju nacionalnu bezbednost i smanjuju nacionalne dohotke ne bi ti populaciju što jače držali u pokornosti; da ukini porez trulim bogatima, koje je pronađeno u slobodnim autohtonim autorskim i fiziološkim nemoćima: „ili sedam nešto manje/ nešto manje, „Predsednikov govor“. Prva pesma je u isto vreme Idriziev „J'accuse“ na račun zloupotrebe i anomalija sistema formalne demokratije i brevijar makijavelizma savremenih balkanskih režima. U prvom delu pesme kastasticno se savetuje vlastima da učine ono što već čine: da uspostave kontrolu nad javnim dobrobitima i javnim medijima, da jačaju nacionalnu bezbednost i smanjuju nacionalne dohotke ne bi ti populaciju što jače držali u pokornosti; da ukini porez trulim bogatima, koje je pronađeno u slobodnim autohtonim autorskim i fiziološkim nemoćima: „ili sedam nešto manje/ nešto manje, „Predsednikov govor“. Prva pesma je u isto vreme Idriziev „J'accuse“ na račun zloupotrebe i anomalija sistema formalne demokratije i brevijar makijavelizma savremenih balkanskih režima. U prvom delu pesme kastasticno se savetuje vlastima da učine ono što već čine: da uspostave kontrolu nad javnim dobrobitima i javnim medijima, da jačaju nacionalnu bezbednost i smanjuju nacionalne dohotke ne bi ti populaciju što jače držali u pokornosti; da ukini porez trulim bogatima, koje je pronađeno u slobodnim autohtonim autorskim i fiziološkim nemoćima: „ili sedam nešto manje/ nešto manje, „Predsednikov govor“. Prva pesma je u isto vreme Idriziev „J'accuse“ na račun zloupotrebe i anomalija sistema formalne demokratije i brevijar makijavelizma savremenih balkanskih režima. U prvom delu pesme kastasticno se savetuje vlastima da učine ono što već čine: da uspostave kontrolu nad javnim dobrobitima i javnim medijima, da jačaju nacionalnu bezbednost i smanjuju nacionalne dohotke ne bi ti populaciju što jače držali u pokornosti; da ukini porez trulim bogatima, koje je pronađeno u slobodnim autohtonim autorskim i fiziološkim nemoćima: „ili sedam nešto manje/ nešto manje, „Predsednikov govor“. Prva pesma je u isto vreme Idriziev „J'accuse“ na račun zloupotrebe i anomalija sistema formalne demokratije i brevijar makijavelizma savremenih balkanskih režima. U prvom delu pesme kastasticno se savetuje vlastima da učine ono što već čine: da uspostave kontrolu nad javnim dobrobitima i javnim medijima, da

pelcna i da je princeza, princes krofne što je slala kuma je poje-
la Friteza, mačka bolja nego Puma Swede, verujem joj kada pre-
de iako je ne znam.

Maja prognozira kada se nadrozira da će biti nekog kraja nekom
nekad nekog maja, pa ne treba ti jebalate Marija Egelja iako si
gluva da ti kaže s koje strane vetr duva, ne treba ti subotar da
znaš kad je nedelja.

Razboli se ozdravi, nemojmo o državi, nemojmo o proslavi, ne-
mojmo o prestižu, kornjače nas prestižu, gliste sporo gamiju,
završe na udici, naude ti gubici, dobitak je pitak, a potok je pli-
tak, opet si preveden žedan preko vode, rode moj/moj rode, vra-
tiće se ali tek kad neko ode, privremeno za sahranu kada neko
umre, čuješ li me kume?

Mada se verovatno neće vratiti nikada.

Čuvaj se sine iza te krivine može da ti sine, mada pre će da te ši-
ne, dve stvarnosti kao vozne šine, dodirnuće se iluzorno u da-
ljoj perspektivi, ako ko doživi ■

Piše: Sergej Stanković

ČISTAČ KLOZETA

-Dobar dan.

-Dobar dan, sedite. Hoćete li kafu, čaj, kiselu...

-Ne hvala, neću ništa.

-Pa dobro, da počnemo. Šta vas je navelo da se javite na naš
glas za radno mesto čistača klozeta?

-Vidite, oduvek sam htio da budem čistač klozeta. To je, da ta-
ko kažem, moja životna želja.

-Jeste li nekada radili kao čistač klozeta?

-Uh, nisam...

-Da se razumemo: posao čišćenja klozeta nije tako jednostavan
kako se čini. Neki ljudi misle da je lako čistiti klozete. Ali u ovom
poslu, kao i u mnogim drugim, postoje brojne fineze.

-Svestan sam toga. Ako me primite, budite sigurni da ćete u me-
ni naći vrednog i savesnog radnika.

Piše: Radivoj Šajtinac

PRIJAVA ZA FESTIVAL HOROVA

Nema molba devičanskog hora iz Nigerije

Upevavanje je orno i preplašeno
ta intonacija se ne čuje svuda
ni svaki dan
ciće ko zgažene mišice, prilikom reverberacije
u dvorani sa svih strana ko da se sliva
kameni zrnevje,
zrnca srca,
vokali pucnji

BLOK BR. V

Diskoteka 3D: SREĆAN ROĐENDAN, GOSPODINE PREDSEDNIČE

-Takvi nam baš i trebaju. Imate li iskustva u čišćenju klozeta?

-Ne, čistio sam samo klozet u svojoj kući, ha ha ha...

-Molim vas, uozbiljite se. Mi se ovde bavimo odgovornim po-
slom.

-Dobro. Imate li radnog iskustva kao čistač klozeta?

-Ne, nažalost.

-Šta je sa novcem kao motivom da se zaposlite u ovoj branši?
Svesni smo toga da čistači klozeta zarađuju previše, ali verujete
mi da je onima koji ovde rade novac na poslednjem mestu.

-Verujte mi, ja bih ovaj posao radio i besplatno. Samo kad ne bih
morao od nečeg da živim...

-Ovo govorimo u najboljoj nameri. Jer brzo se otkrije ko ovaj po-
sač radi iz ljubavi, a ko iz gnušne želje da opstane i prehrani po-
rodicu. Ljubav prema radu je vrlina sama po sebi. Vi, siromašni,
postojite samo zato da čistite naše klozete. Svesni smo toga da
moramo plaćati obavljeni posao. Ipak, isplatu smatramo nužnim
zлом. Stoga nastojimo da je umanjimo koliko god je moguće, da
se među zaposlenima ne bi razvijali niski srebroljubivi instinkti...
Kao što vidite, mi se brinemo i o vašem moralnom uzdiz-
nju.

-Ako je tako, onda sam Vaš čovek. Ne mogu da opišem koliko me
oduševljava način na koji gledate na ove stvari. Iskreno me ra-
duje pomisao da bih mogao postati član Vašeg kolektiva. Ose-
ćam se kao da sam konačno pronašao svoju novu porodicu!

-Drago nam je zbog toga. U redu. Drage kolege, formalni deo
razgovora je završen. Procedura još zahteva da nas poljubite u
dupe.

-Šta?

-Na kraju intervjuja, kandidat za zaposlenje mora poljubiti u du-
pe svakog člana komisije. Takvi su propisi. U redu, idemo: čla-
novi komisije, ustaaajte! Okret, naleeveo krug! Pantalone i ga-
će skiiini! Natrrrrci se!... Jeste li spremni za guzoljub?

-Mislim da jesam.

-Morate svakog poljubiti dva puta: jednom u levi, jednom u de-
jni guz. Možete pristupiti izvršenju.

-Cmok! Cmok!...

-U redu, je li to bilo to?

-Najlepše vam zahvaljujemo.

-Kada mogu znati hoću li biti primljen?

-Pa, ne znamo... Znate, zakon nas obavezuje da raspisujemo ove
konkurse, ali mi u stvari već, znate... Ne znamo... Vaš entuzia-
zam ostavio je povoljan utisak, ali ima toliko nezaposlenih u
ovoј zemlj... Možete ići. Doviđenja!

-Ali meni je neophodan ovaj posao! Ako ga ne dobijem, umreću
od gladi!

-Potpuno nam je jasno kako se osećate, i možemo Vam reći da
duboko saosećamo sa Vama. Da se ne bi reklo kako nismo huma-
ni, imamo rešenje i za Vašu situaciju... Na izlasku iz kancelarije
imate besplatan pištolj za samoubistvo. Metak se plaća 100 di-
nara.

-Ali...

-Doviđenja, i pazite na tepih!

-Ali...

-Doviđenja, ne morate da nam zahvaljujete! Naš službenik mo-
že Vam biti od pomoći ukoliko Vam zadrhti ruka. Recite broju
1535 da može ući ■